

- of young men with different somatotypes between 15 and 17 years of age. Journal of Physical Education and Sport, 17(4), 2690 – 2696. doi:10.7752/jpes.2017.04311
11. McDauid D Park A., Matosevic T.. Systematic mapping of mechanisms used to fund and pay for mental health services in high income countries.2014.

The article is devoted to the study of the motivational priorities of the process of physical education of students of higher educational institutions of the first level of accreditation, on the example of Chernivtsi city. The experiment involved 60 students of Chernivtsi High Commercial Specialized School of Kyiv National University of Trade and Economics. The priority types of motor activity of students of higher educational establishments on physical education classes are determined. The choice of types of motor activity by students with proposed programs of physical education of higher educational institutions is analyzed. The structure of motives for physical exercises, general interests of the investigated group and reasons that interfere with engaging in motor activity are explored. The recreational activities, which are attended by students during extracurricular time and the priority types of motor activity of students after the educational process, are singled out.

Key words: motivation, students, process of physical education.

Отримано: 30.04.2018

УДК 373.2.016 : 796

Л. Л. Галаманжук

ОСОБЛИВОСТІ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО СУПРОВОДУ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДОШКІЛЬНИКІВ ПРЕВЕНТИВНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ

Визначено підходи й умови формування і реалізації змісту фізичної культури дітей в дошкільний період, що відзначається превентивною спрямованістю. Проведення дослідження передбачало використання загальнонаукових методів. Встановили, що для формування науково-методичного супроводу фізичної культури превентивної спрямованості необхідними елементами, крім іншого, є також концептуальні ідеї, дефініції, інформація про чинний варіант структури державного управління фізичною культурою. Визначили також шляхи реалізації розроблених пропозицій, що стосувалися науково-методичного супроводу фізичної культури дошкільників превентивної спрямованості. Провідними є: активізація пропаганди фізичної культури поміж батьків і педагогічного колективу; створення дослідницьких груп із розроблення й апробації нових технологій (методик) використання дошкільниками занять з фізичної культури для досягнення превентивного ефекту; підвищення престижу професії вихователя, фахівця з фізичної культури; стимулювання

здійснення ними якісної й успішної професійної діяльності; вдосконалення організаційної і змістової основ їхньої післядипломної освіти. Реалізація пропозицій у практичній діяльності сприятиме підвищенню позитивного результату у вирішенні завдань розвитку дітей у дошкільний період.

Ключові слова: діти, дошкільний період, фізична культура, модернізація.

Вступ. Провідне місце у розбудові держави посідає система освіти. Ідея нового педагогічного мислення полягає у зближенні завдань суспільного та індивідуального розвитку, визнання особистості людини як мети, рушійної сили суспільного прогресу й уособлення сукупності відносин [1; 16]. Зазначене повністю стосується також і фізичної культури, фізичного виховання різних груп населення [11; 13; 18].

Одним із перспективних і таких, що активно розвивається, є науковий напрям, пов'язаний з превенцією наявних сьогодні негативних змін у здоров'ї, показниках рухової активності, психофізіологічного стану дітей у дошкільний період та під час навчання у закладі загальної середньої освіти [5-7; 12-14; 17; 20]. Водночас, неадекватним є науково-методичне забезпечення, що пов'язане з превентивним розвитком рухової активності дітей у дошкільний період під час занять фізичною культурою.

Необхідність розроблення такого забезпечення зумовлена тим, що його наявність створює передумови для проектування інноваційних педагогічних технологій та вдосконалення вже існуючих і створення нових методик певної спрямованості [2; 8; 10; 17; 19; 22]. У галузі педагогіки науково-методичне забезпечення є інструментом, за допомогою якого відбувається реалізація у практичній діяльності певної новачії, що запропонована дослідниками [9; 10; 22; 24; 29; 31]. Зазначене додатково актуалізує виокремлену наукову проблему, адже має місце суперечність між накопиченим суспільно-історичним досвідом у педагогіці, теорії і методиці фізичної культури, з одного боку, та станом його застосування у педагогічній теорії і практиці фізичного виховання дошкільників з іншого. Це зумовлює нагальну потребу у проведенні досліджень в означеному напрямі.

Роботу виконано згідно з тематичним планом науково-дослідної роботи на 2015-2019 рр. проблемної лабораторії «Профілактично-оздоровчі технології фізичного виховання та реабілітації» Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка за темою «Програмування профілактично-оздоровчих і розвивальних технологій фізичної культури для дітей та студентської молоді».

Матеріал і методи дослідження. Дослідження спрямували на визначення підходів, умов до формування і реалізації змісту фізичної культури дітей дошкільного віку, що відзначається превентивною спрямованістю. У зв'язку з цим використовували комплекс таких загальнонаукових методів дослідження:

аналіз, синтез, узагальнення, системний, теоретичного моделювання. Організація дослідження не відрізнялася від рекомендованої спеціальною літературою [21, с. 53-56; 68-73]. Основною джерельною базою дослідження була розроблена раніше модель превентивного розвитку рухової активності дітей дошкільного віку на заняттях з фізичної культури [2], дані проведених констатувального і формувального експериментів [3-6; 23; 25], а також положення про проектування педагогічних технологій у фізичному вихованні дітей дошкільного віку [1; 8-10] та про умови ефективної реалізації його змісту [18; 28; 29].

Результати дослідження. Науково-методичне забезпечення фізичної культури дошкільників, що відзначається превентивним змістом, розглядали з позиції його особливостей. Іншим словами, враховуючи чинні на даному етапі підходи до організації, формування і реалізації змісту занять з фізичної культури дітей дошкільного віку, а також одержані у наших попередніх дослідженнях дані, визначали характеристики, що не були представлені у зазначених компонентах, але які є важливими і необхідними, виходячи з превентивної спрямованості змісту фізичної культури. При цьому, важливість і необхідність розглядали з позиції впровадження запропонованих розробок у практичну діяльність закладів дошкільної освіти (ЗДО).

Теоретичну основу науково-методичного супроводу фізичної культури дошкільників, що відзначається превентивним змістом, становили вихідні ідеї, параметри, дефініції, що забезпечували розуміння сутності проблеми, яку вивчали за різними напрямками. Ураховуючи чинний варіант структури керування освітнім процесом, виокремлені нами напрями відповідали держаному, галузевому чи базовому рівням.

Не зупиняючи на обґрунтуванні необхідності сформованих пропозицій щодо впровадження результатів дослідження, передусім у зв'язку з іншими завданнями цього дослідження та наявністю такої інформації у наших попередніх публікаціях [5; 6; 23; 25], детальніше розглянемо недоліки у реалізації дошкільної фізичної культури, якими вона відзначається на сучасному етапі. Передусім відзначаємо, що дотепер недостатньо узагальнено передовий, інноваційний світовий і вітчизняний досвіди щодо: організаційно-методичних, програмно-нормативних основ фізичної культури дітей дошкільного віку; технологій управління розвитком їх рухової активності, фізичним і психофізіологічним станами, формування знань у питаннях здорового способу життя, використання засобів, методів фізичної культури для поліпшення означених показників у напрямі превенції можливих (згідно сучасних даних – із високою ймовірністю) негативних тенденцій в їх зміні упродовж дошкільного періоду, неадекватної адаптації до навчальної діяльності у закладі загальної середньої освіти (ЗЗСО) під час першого року навчання, а також для активного відпочинку.

Крім зазначеного існуючі недоліки пов'язані з недооцінкою процесу педагогічними колективами, органами освіти і науки, іншими державними і громадськими інституціями. Неузгоджено дії органів освіти і науки, охо-

рони здоров'я, відділів фізичної культури і спорту, інших державних служб в організації і реалізації притаманних їх діяльності заходів для підвищення ефективності фізичної культури у досягненні визначеної мети. Відсутні науково обгрунтовані підходи до формування організаційно-методичного, програмно-нормативного забезпечення занять фізичною культурою дітей дошкільного віку з урахуванням сучасних тенденцій розвитку галузевої науки. Недостатньо є увага вихователів закладів дошкільної освіти (ДЗО) до знань, пов'язаних із здоровим способом життя, використанням фізичної культури як засобу превенції незадовільного стану здоров'я, працездатності (фізичної, розумової), самопочуття, психоемоційного стану дітей дошкільного віку. Абсолютно незадовільним є фінансування і матеріально-технічне забезпечення занять фізичною культурою у ДЗО. У більшості сімей відсутні традиції ведення здорового способу життя, проведення дозвілля і відпочинку з використанням засобів фізичної культури. Недостатньо є увага засобів масової інформації до пропаганди передового й інноваційного досвіду організації, формування змісту, способів реалізації занять фізичною культурою для дітей дошкільного віку.

Що стосується напрямів модернізації дошкільної фізичної культури, то вона є складною проблемою, яка має комплексний характер. Успіх її розв'язання значною мірою залежить від наявності наукової розробки відповідного змісту. Зasadничим у пропозиціях такої спрямованості повинні бути положення превентивної педагогіки про упереджувальну сутність навчально-виховного процесу та сучасні вітчизняні й світові тенденції його модернізації для сприяння різнобічному розвитку дітей дошкільного віку, але насамперед за допомогою фізичної культури. Провідна ідея рекомендацій полягає у подоланні існуючих негативних явищ і недоліків у підходах до управління, науково-методичного супроводу, організації, формування й реалізації змісту фізичної культури для упередження наявних у дітей дошкільного віку негативних тенденцій розвитку через переведення процесу в такий, що вдосконалюється, є відкритим, гуманістичним, демократичним, багатограним, найвища цінність якого дитина з її індивідуальними особливостями. У зв'язку з цим на державному і галузевому рівнях сформовані пропозиції спрямовують діяльність державних органів освіти і науки на таке: розроблення і запровадження нових цільових установок процесу занять фізичною культурою; визначення його пріоритетних завдань; розроблення кількісних і якісних характеристик готовності дитини до навчання у ЗЗСО як підсумкового результату першого рівня ступеневої освіти; визначення заходів і способів стимулювання дітей до самовиховання, саморозвитку, вдосконалення за допомогою фізичної культури.

На базовому рівні (ДЗО) пропозиції визначають діяльність інструктора з фізичної культури як таку, що спрямована на формування змісту занять, урахуовуючи положення превентивної педагогіки. Разом із вихователями діяльність інструктора спрямовується на реалізацію змісту таких занять для такого: розвитку рухової активності дітей, щоби запобігти наявним негативним тенденціям у фізичному розвитку; поліпшення і збереження високого рівня здоров'я,

психофізіологічного стану, працездатності (фізичної, розумової) у комплексі із завданнями навчального змісту для забезпечення ефективної життєдіяльності у наступний період, а саме шкільний.

Спрямованість, мета дошкільної фізичної культури і завдання з її модернізації. У найбільш узагальненому вигляді орієнтиром означеного педагогічного процесу є розвиток рухової активності дітей у напрямі формування умінь і навичок, передусім в основних рухах, збільшення функціональних можливостей систем організму, в тому числі фізичних якостей, та стану здоров'я, зокрема соматичного. З урахуванням положень превентивної педагогіки *модернізація спрямованості дошкільної фізичної культури* вбачається у переході від формального орієнтиру (сприяння розвитку рухової активності дітей) до конкретизованого, зокрема пов'язаного з упередженням тих негативних тенденцій у розвитку організму, що притаманні сучасним дошкільникам. Саме цим відзначається фізична культура превентивної спрямованості. Водночас, важливим є також формування у дітей знань, що пов'язані з поліпшенням особистого психофізіологічного стану, нормалізацією діяльності організму в умовах впливу на нього різних зовнішніх чинників, а також формування вмінь реалізовувати такі знання у повсякденному житті.

У зв'язку із зазначеним *мета дошкільної фізичної культури* – досягти впливом на рухову активність дітей індивідуально максимального оздоровчого і прикладних ефектів як провідної умови превенції негативних тенденцій в їх розвитку для забезпечення повноцінного, продуктивного життя і діяльності у подальшому. Про досягнення цього свідчить: адекватна адаптація (соціальна, психологічна) до навчальної діяльності в ЗЗСО; спроможність дитини максимально ефективно і творчо (відповідно індивідуальним можливостям) вирішувати різні практичні завдання у повсякденному житті; орієнтація на цінність здорового способу життя; усвідомлене використання фізичної культури для поліпшення здоров'я, працездатності (фізичної, розумової), фізичних якостей, нормалізації функціонування систем організму після впливу різних негативних чинників.

Основні завдання модернізації такі: реорганізація системи управління дошкільною фізичною культурою на державному рівні; вдосконалення системи її супроводу на галузевому рівні; розроблення моделей і методик занять фізичною культурою із превентивною спрямованістю (базовий рівень). Не зупиняючись на змісті заходів із реорганізації управління на державному рівні, розглянемо детальніше зміст заходів із удосконалення супроводу фізичної культури на інших виокремлених рівнях, а саме галузевому та базовому.

Галузевий рівень реалізації. Тут важливим є належне: наукове, методичне та кадрове забезпечення. У зв'язку з першим відзначаємо що наукові ідеї, враховуючи загальну стратегію розбудови держави, повинні сприяти розвитку педагогічної думки в напрямі посилення гуманістичних, демократичних тенденцій у дошкільній освіті. Вони також повинні орієнтувати на проблеми відродження духовності, посилення педагогічної діяльності з формування особистості дитини, значною мірою в аспекті ставлення до здорового способу життя і, передусім

щодо систематичних занять фізичною культурою. Останнє зумовлено визначальним значенням таких занять у превенції негативних тенденцій в розвитку дитини. У частині управління науковою діяльністю важливим є планування тематики дисертаційних досліджень з урахуванням останніх досягнень суміжних галузей наукового пізнання (насамперед фізичного виховання різних груп населення, соціальної педагогіки і психології, біології, практичної медицини). Головна мета зазначеного – розробити загальну теорію формування активної особистості дитини, починаючи з раннього віку, в якій одне з провідних місць посідає рухова активність превентивної спрямованості, а саме ведення здорового способу життя з широким і систематичним застосуванням усіх засобів фізичної культури, що ґрунтується на набутих знаннях і сформованих уміннях реалізовувати їх на практиці. Це забезпечить адекватну адаптацію до діяльності у наступний, шкільний період життя; подальше поліпшення (підтримання на досягнутому рівні), передусім фізичного і психічного здоров'я; оптимальний розвиток рухових якостей, різних функцій і можливостей; формування адекватної самооцінки і структури ціннісних орієнтирів щодо фізичної культури. Щодо найближчої перспективи, то тут пріоритетними у наукових педагогічних дослідженнях із фізичної культури і основ здоров'я вважаємо розроблення високоефективних технологій, індивідуально-орієнтованих методик занять фізичною культурою та використання її засобів для якісного вирішення завдань превентивного змісту. Зокрема, деякими з напрямків можуть бути: організація і зміст превентивного розвитку рухової активності дітей від народження до 3-го року життя. Науково-методичне обґрунтування психолого-педагогічних, соціальних засад превентивної рухової активності дітей дошкільного віку у процесі занять фізичною культурою. Інтегративний підхід до превентивного розвитку рухової активності таких дітей під час занять за визначеними чинними програмами для ЗДО освітніх ліній із урахуванням спрямованості в дітей рухової асиметрії рук. Науково-методичне обґрунтування використання в означеному процесі нетрадиційних форм, засобів і методів. Застосування генетичних маркерів при формуванні для дітей дошкільного віку змісту фізичної культури превентивної спрямованості (доцільно орієнтуватися на теорію інтегральної індивідуальності людини з дослідженням питань, пов'язаних із співвідношенням біологічної організації дитини та особливостей її загальної і парціальних конституцій, конституції і спадковості). Технології і методику поліпшення розумової працездатності дошкільників у процесі занять фізичною культурою. Розроблення критеріїв їх ефективності у вирішенні завдань превентивного змісту. Тестове і нормативне забезпечення занять.

Іншим важливим питанням є поширення результатів наукових досліджень у вигляді методичних рекомендацій, іншими словами – належне методичне забезпечення занять фізичною культурою. Такі матеріали повинні містити: цільові установки означеного процесу; його пріоритетні завдання; прогресивні форми організації, найефективніші освітні технології (методики), передусім з оволодіння основними рухами, починаючи з першого року життя; кількісні та якісні характеристики дитини у таких аспектах: стану готовності до навчання у ЗЗСО як

підсумкового результату першого етапу ступеневої освіти; сформованість умінь (навичок) ведення здорового способу життя, ціннісних орієнтирів щодо власного здоров'я та відповідної позитивної мотивації. Водночас, такі технології (методики) повинні пропонувати: способи і заходи зі стимулювання дітей до використання фізичних вправ у повсякденному житті; критерії для реалізації диференційованого підходу не тільки за ознакою статі, віку, але й сталими біологічними показниками (генетичними маркерами) з методами їх визначення; зміст занять, що враховує означені особливості дітей. Результатом є пакет матеріалів, що містить: навчально-розвивальні програми з фізичної культури превентивної спрямованості для дітей 1–3-го років життя і дошкільного віку; відповідні посібники, довідкову літературу для дошкільних педагогів; літературу для дітей із питань самовиховання, саморозвитку, самовдосконалення за допомогою фізичної культури; матеріали для батьків, керівників управлінь освіти і науки з інформацією про організацію і реалізацію в ЗДО змісту занять фізичною культурою превентивної спрямованості. Основу освітньої лінії, що пов'язана з фізичною культурою дітей дошкільного віку, повинні становити чинний зміст, але з: цільовими установками цього педагогічного процесу (загальна – забезпечити превентивний ефект); змістом (теоретико-методичної, практичної діяльності), що враховує вікові особливості; нормативами оцінки морфофункціонального, моторного розвитку, стану соматичного здоров'я з урахуванням приналежності дитини до певної типологічної групи. При цьому, зміст означеної освітньої лінії повинен надавати інструктору з фізичної культури та вихователям право вільно обирати засоби і методи для досягнення поставленої мети. Водночас, необхідно ширше використовувати експериментальні та авторські програми (створені колективами, окремими фахівцями) з фізичної культури превентивної спрямованості, що ґрунтуються на практичному досвіді, новітніх досягненнях науки і техніки, але після їх ретельної експериментальної перевірки, наукової експертизи і широкого обговорення.

Кадрове забезпечення розглядаємо в аспекті забезпечення якісно нового рівня дошкільної фізичної культури. Це зумовлює додаткові вимоги до кадрів, адже одними з декількох головних учасників занять фізичною культурою є інструктор фізичної культури зі своєю компетентністю, а також вихователь. Їхня професійна діяльність в значній мірі залежить від якості підготовки у закладі вищої освіти та якості післядипломної освіти. Підсумком у підготовці вихователів повинен бути педагог, озброєний теорією, технологіями і методиками, крім іншого, також заняття фізичною культурою. Він повинен бути спроможним творчо і проєкційно мислити, компетентно й оперативно виконувати свої функції, систематично вдосконалювати педагогічну майстерність в умовах, що постійно змінюються. Досягти такого результату можна у випадку врахування попереднього негативного досвіду підготовки означених фахівців, зокрема пов'язаного з довузівським етапом, підходами, засобами і методами відбору абітурієнтів; змістом навчальних дисциплін, передусім професійно-орієнтованих і педагогіки, психології. При цьому, їх зміст повинен містити матеріал щодо світових новацій, сучасних інноваційних технологій, методик взаємодії вихователя (інструктора) і дитини,

у тому числі зі збільшенням частки інтерактивних методів та мультимедійних засобів навчання у кожному такому комплексі. Щодо необхідних знань, то крім зазначеного, вони повинні стосуватися: способів і методів наукового пізнання; принципів, засобів і методів управління психофізіологічним станом дітей з неординарним рівнем розвитку; змісту оздоровчих і розвивальних практик; способів, засобів і методів активізації діяльності дітей на заняттях фізичною культурою, особливо при вирішенні складних (незручних, недостатньо цікавих) для дітей завдань. Досягненню цього сприятиме подальше вдосконалення змістової складової процесу підготовки майбутніх вихователів ЗДО та інструкторів з фізичної культури. Також сприятиме цьому розроблення змісту навчальної дисципліни про фізичну культуру превентивної спрямованості, передусім мети, принципів, функцій, засобів, методів, категоріально-понятійного апарату. Необхідним є розроблення прикладних технологій передачі знань, формування умінь у питаннях, що пов'язані з превенцією існуючих негативних тенденцій в розвитку дитини у дошкільний період під час занять фізичною культурою; критичний підхід та перевірка незалежними експертними групами змісту навчальних дисциплін, що розглядають питання превентивного розвитку рухової активності дітей дошкільного віку у процесі занять фізичною культурою. Узгодження потребують теоретико-методичні знання, сутнісні зв'язки, шляхи і підходи до забезпечення міжпредметних зв'язків під час підготовки у закладі вищої освіти майбутнього вихователя та інструктора з фізичної культури. У зв'язку з цим нагальною є потреба в уточненні (вдосконаленні) змісту навчальних дисциплін суспільного, гуманітарного циклів, а також їх співвідношення у загальній структурі професійних знань, урахувуючи сучасні тенденції модернізації дошкільного виховання та процесу занять фізичною культурою. Вдосконалення вбачається також у ширшому використанні активних групових й індивідуальних форм навчання студентів, самостійної пошукової діяльності. Так відбуватиметься формування нового типу фахівця, зокрема з виразною індивідуальністю, спроможного організувати навчально-виховний процес із дітьми дошкільного віку в різних умовах, творчо і на високому професійному рівні вирішувати різні за змістом завдання під час занять фізичною культурою, але передусім пов'язані з реалізацією особистісно-орієнтованого навчання на засадах диференційованого підходу.

Що стосується післядипломної освіти, то її модернізацію вбачаємо, передусім у забезпеченні особистої зацікавленості чинного фахівця, досягненню якої сприятиме: врахування його індивідуальних потреб, запитів й інтересів; вирішення завдань із удосконалення професійних якостей; використання різноманітних, але насамперед інноваційних форм занять, засобів і методів передачі навчальної інформації. Результат реалізації зазначеного – об'єктивне визначення сильних і слабких сторін професійної компетентності, а на основі цього використання високоефективних індивідуальних освітніх програм, оптимальних засобів і методів управління цим процесом.

Базовий рівень реалізації. На цьому рівні (ЗДО різних типів) пропозиції скеровують діяльність інструктора на організацію і формування змісту фізичної

культури превентивної спрямованості, а разом із вихователями – на їх реалізацію для превенції в розвитку рухової активності дітей відмінного від необхідного рівня. Тут зазначимо, що основними компонентами рухової активності є: моторна функція в основних рухах; здоров'я; фізичні якості; функціональні можливості систем організму; працездатність (фізична, розумова); знання у питаннях фізичної культури превентивної спрямованості; уміння і навички реалізовувати такі знання на практиці; стан адаптації до навчання у ЗЗСО, враховуючи особливості дітей з різною спрямованістю рухової асиметрії рук.

Шляхи реалізації викладених пропозицій щодо супроводу фізичної культури дошкільників із превентивним змістом. До деяких заходів, котрі визначають успіх реалізації сформованих пропозицій, відносимо: активізацію пропаганди фізичної культури поміж батьків, педагогічного колективу; створення дослідницьких центрів для розроблення та апробації нових технологій, методик використання дітьми дошкільного віку занять з фізичної культури у повсякденному житті для досягнення позитивного ефекту у вирішенні завдань превентивного змісту; підвищення престижу професії вихователя ЗДО, фахівця з фізичної культури; стимулювання всіма наявними засобами їх успішної професійної діяльності; вдосконалення організаційної і змістової основ післядипломної освіти вихователів, інструкторів з фізичної культури, враховуючи практики застосування передового, інноваційного досвіду щодо впровадження в практику сучасних досягнень педагогічної і суміжних галузей науки. Необхідним також вважаємо уведення обов'язкової практики щорічного оцінювання психофізіологічного і фізичного станів дітей, у зв'язку з цим – розроблення і використання «Паспорту розвитку дитини». У ньому фіксуються дані про сталі, спадково зумовлені ознаки (спрямованість рухової асиметрії рук, соматотип), перенесені захворювання (але не пов'язані з такими, що призводять до обмеження функцій дитини: церебральний параліч, порушення зору, слуху тощо); психомоторний і морфофункціональний розвиток; тижневий обсяг занять фізичними вправами у різних формах; ставлення дитини до таких занять і пріоритети щодо вправ, які викликають інтерес, бажання їх виконувати. Водночас, необхідно: обов'язково підвищити відповідальність керівників ЗДО за незадовільні умови для занять фізичною культурою, а також за їх якість і результати; поетапно реалізовувати викладені пропозиції, але передусім на базовому рівні; проводити кожні три роки спільний з'їзд вихователів ЗДО, фахівців з фізичної культури та медичних працівників; місцевим органам влади всебічно підтримувати і стимулювати виробництва, що виготовляють спортивне спорядження (обладнання, прилади, тренажери) та науково-методичну літературу з фізичної культури дітей дошкільного віку.

Дискусія. Сьогодні відбувається оновлення системи освіти, де провідна ідея нового педагогічного мислення – зблизити завдання суспільного та індивідуального розвитку, визнати особистість людини як мети, рушійної сили суспільного прогресу й уособлення сукупності відносин [1; 15; 16]. Зазначене повністю стосується також фізичної культури, фізичного виховання різних груп населення [11; 13; 18].

Запропонований зміст науково-методичного супроводу фізичної культури дошкільників, зміст якої орієнтований на досягнення превентивного ефекту, у найбільш загальному вигляді повністю узгоджується з чинними законами, іншими документами, що стосуються освіти дітей, у тому числі в дошкільний період [5; 11; 15]. Водночас, запропонований зміст ураховує інноваційні ідеї педагогіки і таким чином сприяє подальшому розвитку, модернізації концептуальних положень про розвиток дошкільної освіти [15]. Це тим більше важливо, адже цитованою концепцією передбачено граничний термін реалізації, а саме до 2017 року. У зв'язку з останнім пропонується розробка дозволяє зrealізувати перспективні ідеї педагогіки, а саме превентивної у вирішенні поставлених завдань.

У підсистемі галузевого науково-методичного супроводу фізичної культури дошкільників превентивної спрямованості провідними є наукове, методичне і кадрове забезпечення цього процесу. У зв'язку з першим важливим є поглиблення наукової педагогічної думки щодо превенції негативних тенденцій в розвитку дитини. Без конкретизації напрямів наукової діяльності, планування тематики дисертаційних досліджень та вирішення пов'язаних із цим організаційних завдань, неможливо досягти поставленої мети [5; 28; 31]. Належне методичне забезпечення передбачає розроблення пакету матеріалів, зокрема навчальної програми, посібників, довідкової літератури. Вони повинні формуватися з урахуванням результатів наукових досліджень [19; 29].

Кадрове забезпечення продовжує залишатись одним із пріоритетних напрямків модернізації системи освіти. Більшість дослідників виокремлює провідні напрямки модернізації, зокрема змістове наповнення доузівського етапу підготовки майбутніх інструкторів з фізичної культури та вихователів, навчальних дисциплін, але передусім педагогіки, психології та пов'язаних із фізичною культурою, здоров'ям дитини [1; 11; 22; 31].

Висновки: 1. Теоретична основа науково-методичного супроводу фізичної культури дошкільників із превентивним змістом формується вихідними ідеями, параметрами, дефініціями, що, враховуючи чинний варіант структури управління, забезпечують розуміння сутності проблеми на державному, галузевому і базовому рівнях. 2. Потребують виокремлення недоліки реалізації дошкільної фізичної культури та змістового наповнення її науково-методичного супроводу, але превентивної спрямованості, на державному, галузевому та базовому рівнях у таких аспектах: напрями модернізації такої фізичної культури; спрямованість, мета і завдання з її модернізації; шляхи реалізації розроблених пропозицій. 3. Деякими шляхами реалізації пропозицій, що пов'язані з науково-методичним супроводом фізичної культури дошкільників із превентивним змістом є: активізація пропаганди фізичної культури поміж батьків і педагогічного колективу; створення дослідницьких груп із розроблення й апробації нових технологій (методик) використання дошкільниками занять з фізичної культури для досягнення превентивного ефекту; підвищення престижу професії вихователя, фахівця з фізичної культури; стимулювання здійснення ними якісної й успішної професійної діяльності;

вдосконалення організаційної і змістової основ їхньої післядипломної освіти. 4. На базовому рівні (об'єднує ЗДО різних типів) провідним фахівцем є інструктор з фізичної культури, його діяльність спрямована на організацію і формування змісту занять, а разом із вихователями – також на їх реалізацію для превенції у дітей відмінного від необхідного стану розвитку кожного компоненту їх рухової активності. Керівникам ЗДО обов'язково підвищити міру відповідальності за незадовільні умови для занять фізичною культурою, за їх якість і результати. Необхідно також: кожні три роки проводити спільні з'їзди вихователів ЗДО, фахівців з фізичної культури і медичних працівників; місцевим органам влади всебічно підтримувати і стимулювати виробництво спортивного спорядження (обладнання, приладів, тренажерів), випуск наукової, методичної, довідкової та популярної літератури з фізичної культури дітей дошкільного віку.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в експериментальній перевірці ефективності запропонованої розробки у вирішенні завдань розвитку дитини у дошкільний період.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. Особистісно орієнтоване виховання. Київ, 1998. 203 с.
2. Галаманжук Л. Л. Структурно-функціональна модель системи превентивного розвитку рухової активності дітей дошкільного віку у процесі занять з фізичної культури. Наукові записки РДГУ. 2015. Вип. 11(54). С. 145-151.
3. Галаманжук Л. Л. Ефективність методичної системи превентивного розвитку рухової активності у поліпшенні фізичних якостей дітей упродовж шостого року. Педагогика, психологія і медико-біологіческие проблемы физ. воспитания и спорта. 2015. № 6. С. 3-9.
4. Галаманжук Л. Л. Ефективність експериментальної системи в оволодінні дітьми основними рухами на мануальну вправність. Педагогика, психологія і медико-біологіческие проблемы физ. воспитания и спорта. 2015. № 7. С. 3-9.
5. Галаманжук Л. Л. Превентивний розвиток рухової активності дітей дошкільного віку: монографія. Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006», 2015. 500 с.
6. Галаманжук Л. Л., Балацька Л. В., Єдинак Г. А. Організація і методика фізичної активності дітей дошкільного віку з формування рухового потенціалу: навч. посібник. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2014. 244 с.
7. Герасимчук А. Ю., Галаманжук Л. Л., Єдинак Г. А. Програмування занять фізичними вправами превентивної спрямованості для 6-річних дітей: навч. посібник. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2014. 204 с.
8. Гонтаровська Н. Освітнє середовище як фактор особистості дитини: монографія. Київ: Дніпро-VAL, 2010. 623 с.

9. Давиденко О. В., Семененко В. П., Фандікова Л. О. Основи програмування фізкультурно-оздоровчих занять з дитячим контингентом. Тернопіль: Астон, 2003. 144 с.
10. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: підручник. 2-ге вид., доповн. Київ: Академвидав, 2012. 352 с.
11. Дутчак М. Перспективні напрями наукового супроводження реалізації національної стратегії з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація». Вісник Прикарпатського ун-ту. Серія: Фізична культура, 2017. Випуск 27-28. С. 89-93.
12. Єдинак Г. А. Сравнительная характеристика некоторых факторов, определяющих управление двигательной активностью детей 7–17 лет с церебральным параличом и без нарушений развития. Физическое воспитание студентов творческих специальностей. 2007. № 1. С. 131-144.
13. Єдинак Г. Залежність адаптації до навчальної діяльності від зміни показників фізичного стану і розумової працездатності у 6-річних першокласників. Вісник Прикарпатського університету. Фізична культура. 2017. Випуск 25-26. – С. 108-113.
14. Єдинак Г. А., Галаманжук Л. Л. Стан розвитку функціональних можливостей і фізичних якостей у дітей дошкільного віку на сучасному етапі. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)». 2017. Випуск 5К (86)17. С. 117–121.
15. Концепція державної цільової програми розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року. Дошкільне виховання. 2010. № 9. С. 3-4.
16. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору. Київ: Педагогічна думка, 2008. 424 с.
17. Носко М. О. Здоров'язбережувальні технології у фізичному вихованні: монографія. Київ: СПД Чалчинська Н. В., 2014. 340 с.
18. Носко М. О., Браташ С. В. Педагогічні основи застосування здоров'язбережувальних технологій у навчальному процесі на уроках фізичної культури в загальноосвітніх школах. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. 2016. Випуск 1(21). С. 116-119.
19. Оржеховська В. М., Пилипенко О. І. Превентивна педагогіка: навч. посібник. Черкаси: Відлуння, 2007. 284 с.
20. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія: навч. посібник. Київ: Академвидав, 2010. 432 с.
21. Шиян Б. М., Єдинак Г. А., Петришин Ю. В. Наукові дослідження у фізичному вихованні та спорті: навч. посібник. 2-е вид., стереот. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2013. 280 с.
22. Di Tore, P. A., Schiavo, R., D'isanto, T. (2016). Physical education, motor control and motor learning: theoretical paradigms and teaching practices from

- kindergarten to high school. *Journal of Physical Education and Sport*, 16(4), 1293-1297. doi: 10.7752/jpes.2016.04205
23. Galamandjuk L. (2014). Peculiarities of physical abilities and development of physical features of boys with different orientation of manual motor asymmetry within 4-6 years of life. *Journal of Health Sciences*, Vol. 4(9). 89-100.
 24. Hardman, K. (2011). *Contemporari issues in phisical education*. Mayer & Mayer Verlag.
 25. Iedynak G., Galamandjuk L., Dutchak M., Balatska L., Herasymchuk A. , Mazur V. (2017). Effectiveness of different options for teaching children basic movements due to certain handedness. *Journal of Physical Education and Sport*, Vol. 17(2). 582-589. doi: 10.7752/jpes.2017.02088
 26. Iedynak G., Galamandjuk L., Ivashchenko V., Stasjuk I., Prozar M., Mazur V., Sliusarchuk V. (2017). Psychosocial aspects of improving physical activity of children with chronic diseases. *Journal of Physical Education and Sport*, Vol. 17(3). 1186-1891. doi: 10.7752/jpes.2017.03183
 27. Iedynak G., Galamandjuk L., Kyselytsia O., Balatska L., Nakonechnyi I., Mazur V. (2017). Physiological characteristics of pubertal schoolchildren with chronic diseases. *Journal of Physical Education and Sport*, Vol. 17(4). 2462-2466. doi: 10.7752/jpes.2017.04275
 28. Kirk, D., MacDonald, D., Suliva, M. O. (2013). *The handbook of physical education*. Universidad de Granada: SAGE knowledge.
 29. McKenzie, J. F., Neiger, B., Thackeray, L. R. (2009). *Planning, implementing, and evaluating health promotion programs: a primer*. Conference University of San Francisco; San Francisco, September 14-18. San Francisco: Pearson Benjamin Cummings.
 30. Pangrazi, R. P. (2007). *Dynamic physical education curriculum guide: lesson plans for implementation*. 15-th ed. San Francisco: Pearson Benjamin Cummings.
 31. Wuest, D. A., Bucher, Ch. A. (2005). *Foundations of physical education and sport*. Mosby: Year Book Inc. Galamandjuk L. L. Peculiarities of scientific and methodical support of preschoolers' physical education, which has a preventive trend.

We have identified approaches and conditions for the formation and implementation of the physical education content of children in the pre-school period, which is marked by a preventive trend. Conducting research involved the use of scientific methods. We have determined some of the main disadvantages of the implementation of preschool physical education, and the subject matter of its scientific and methodical support at the state, branch and basic levels. It was also found out that for the formation of scientific and methodical support of the physical education of the preventive trend the necessary elements, among other things, are also conceptual ideas, definitions, information about the current version of the structure of public administration of physical education. We have also identified the ways of implementing the developed

proposals concerning the scientific and methodical support of the physical education of preschoolers of preventive trend. The key ones are: activation of promulgation of physical education among parents and teaching staff; creation of research groups on the development and testing of new technologies (methods) for the use of physical education classes by preschoolers to achieve a preventive effect; raising the prestige of the profession of educator, specialist in physical education; encouraging them to make high-quality and successful professional activity; improvement of the organizational and content basis of their postgraduate education. Realization of proposals in practical activity will promote a positive result in solving problems of children development in the pre-school period.

Key words: children, pre-school period, physical education, modernization.

Отримано: 23.04.18

УДК 373.2.016 : 796.012.4

Л. Л. Галаманжук

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ПРЕВЕНТИВНОГО ЗМІСТУ ДЛЯ КОРЕКЦІЇ ФІЗИ- ЧНОГО СТАНУ ДОШКІЛЬНИКІВ

Визначали умови реалізації занять з фізичної культури превентивного змісту, врахування яких підвищить ефективність корекції фізичного стану дошкільників під час реалізації цього педагогічного процесу. Було обгрунтовано такі педагогічні умови: методичний супровід превенції відмінного від необхідного фізичного стану дошкільників у процесі фізичної активності; спрямованість змісту такої активності, реалізованої в різних формах, на корекцію фізичного стану, враховуючи встановлені чинники розвитку його компонентів; взаємодія закладу дошкільної освіти і сім'ї у створенні дитині превентивного освітнього середовища.

Ключові слова: діти, дошкільний період, фізична культура, превенція, фізичний стан.

Вступ. Ідея нового педагогічного мислення, що на сучасному етапі модернізації системи освіти посідає одне з провідних місць, полягає в зближенні завдань суспільного та індивідуального розвитку, визнанні особистості людини як мети, рушійної сили суспільного прогресу й уособлення сукупності відносин [1; 15; 16]. Зазначене повністю стосується також і фізичної культури, фізичного виховання різних груп населення [11; 13; 18]. У зв'язку з останнім одним із перспективних і таких, що активно розвивається, є науковий напрям, пов'язаний з превенцією наявних сьогодні негативних змін у здоров'ї, показниках психологічного стану дітей у дошкільний період та під час навчання у закладі загальної середньої освіти [5-7; 12-14; 17; 20; 24; 25].

Водночас, дотепер недостатньо розробленими [18; 28; 29] залишаються педагогічні умови реалізації інноваційних технологій і методик, що спрямовані